

LAKOMA

M É R E Y K A T A L I N

A pincében két villanykörte lógott a boltíves plafonról. Bolthajtásos, mondta az apám. Török kori, soha nem rogyhat össze, még a bombák se árthatnak neki. Minél nagyobb rajta a teher, annál jobban ellenáll. Még a téglákat is lerajzolta, hogy megértesse velem.

Egyetlen szál drót futott fönt a téglák között a hátsó falig, a végén meg a közepe táján csak úgy meztelenül lógtak az égők. Amikor fölgyújtottuk a villanyt, egy harmadik körte is kigyulladt, mindjárt a lépcsőfölgáratnál. De annak karimája is volt. Kívül kék, belül fehér, olyan, mint egy tányér, csak a közepe lyukas. Igazi, rendes, zománcos tányér különben, még a peremén is ott futott a fekete csík, mint azokén az emailírozott tányérokén, amelyeket az ember néha napközben használt. Azt mondta az apám, azért fehér belül, hogy jobban visszaverje a fényt. Később mi is így tanultuk a gimnáziumban. Ugyanaz a Maca néni tanította nekünk is a fizikát, mint az apámnak, csak hogy akkor még gyönyörű szép fiatal tanárnő volt, a magyar tiszték mind neki udvaroltak. Ezt az apám mondta egyszer, és azt is mondta, hogy a pincében azelőtt a két másik körtének ugyanolyan ellenzője volt, de eltűntek, amikor bejöttek az oroszok. Dühükben még a vezetéket is kitépték, mert a pincében nem találtak semmit, csak két ottfelejtett szentképet.

Beköpték őket a legyek, azért kerültek le, mondta a nagymama, de lehet, hogy a bombázás elől ő maga vitte le őket, vagy egyenesen azért, hogy minket őrizzenek. Szép, száraz pince volt a mienk, emlékszem. Más gyerekek pincéje tele volt békával, meztelen csigával; tavaszkor

meg őszkor a rendes pincéket elöntötte a víz, a padtársam azt mondta, hogy a kisöccse még csónakázhat is a teknőben. Az a gyerek az anyám szerint valóságos csoda volt, háború meg orosz fogság után született, és mindent megengedtek neki. Igen, jó száraz pincénk volt, a képek akár ítéletnapig ott maradhattak volna, ha az oroszok . . .

A nagymama sohase bocsátotta meg nekik azokat a szentképeket. Szűz Mária és Jézus Szíve. A Szűzanyának a szíve a kék palást fölött, kívül dobogott, töviskoszorú fonta körül. Fájdalmas Szűz, mondta a nagymama. A Jézus-képnek is vérzett a szíve, de ott piros palást volt, és Jézus kezén látszott a szögek helye, ahogy fölfeszítették. Stigmák, mondta a nagymama, és félhangon morfondírozott a hitetlen Tamásról, aki megérintette, Júdásról, aki csókkal . . . motyogott valamit valami lencséről is, míg rá ne szólt az apám: Hallgasson már, mama, ott van magának a Krisztus az Olajfák hegyén . . .

Mert az apám magázta a nagymamát. Őt én is magáztam, a szüleimet nem. A nagymamát a többi fia is magázta. Az én apámat tegezték az unokái, a nagymamát nem tegezték, nem magázták. Nem tehatték. Megérte őket ugyan, de túl kicsik voltak, a nagymama meg túl öreg. Nem mondhatta el nekik, hogy az oroszok megitták a spirituszt, amit a rossz napokra tartogatott a spirituszfőzőbe, nem mondhatta el nekik, hogy aztán tüzet raktak az udvaron, és elégettek mindent, ami a kezük közé került, a Szűz Máriát, az újságokat, a könyveket, mindent, mindent. Literszámbra itták a kölnit; a főutcán betört a drogéria kirakata, onnan szerezték. Egyre nagyobbak lettek a lángok, egyre nagyobb lett a tűz, az apám meg egyre jobban igyekezett. Pörköltet főzött az udvaron bográcsban. A tűzben pedig ott a szeme láttára égett a Fájdalmas Anya, a díszkötésű Jókai, égtek a magyar remekírók, oldalett a népszerű Jókaiából *Az új földesúr* meg *A kőszívű ember fiainak* az utolsó kötete. Az apám minden könyvét ismerte, a háború előtt mindegyikbe még a nevét is beleírta, odakanyarította a végére az ipszilont is szép rendesen, ahogy kell.

Amikor az orosz tiszt őrvjögve követelte, hogy az apám maga egye meg a mérget, amit főzött, a nagymama már nem félt. Nyugodtan otthagya az anyámat a belső szobában, és megszegte a fogadalmát, hogy nem eszik disznóhúst. Pedig nem is rendesen levágott disznó volt, úgy lőtték valahol valakinek az udvarán.

Hogy az én bársony játékkutyám hogy került bele ebbe a hírhedt lőttdisznó-pörköltbe, nem tudom, de azt igen, hogy a sok paprikát az apám félelmében szórta bele. Azt is tudom, hogy a baba, amit az oroszoktól a pörköltbe dobott kutyáért kaptam kárpótlásul, ugyanabból a kirakattól jött, ahonnan a kölnisüvegek. A nagymama mondta.

A drogéria gazdája még akkor eltűnt, mi megmaradtunk. A nagymama fölött az olajfás Krisztus őrködött, a szüleimre a hordós madonna vigyázott. A hordós madonna – ezt a nővérem mondta egyszer, amikor hazajött a képzőből –, azért ovális, mert a festő hamarjában egy hordó tetejére festette.

Megmaradtunk. Olyanok volnánk, mint a bolthajtás? És ha az apám véletlenül ezt az egyet nem jól tudta a bolthajtásról?!

A nővérem akkor hétéves kislány volt, de haláláig ette az erőset. Jaj, jaj; de jó; jaj, de jó – mondta mindig, mint azon az estén, amikor a katonák csúnyán és hangosan kinevették, amikor olyan bátran kikapta a kutyámat a forró bográcsból, és nem lehetett tudni, hogy ez jajgatás-e vagy sem, éppen úgy, mint azon az estén. A nővérem nem bírta ki, összerogyott. A mi boltíveink ugyan meddig bírják?